

Pruselyceh

Pt. 12 of 21
upright

891.995

p-95

2011-07

17.93
- 83

ԲԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ «ՀԱՍԿԵՐ» ԱՄՍԱԳՐԻ

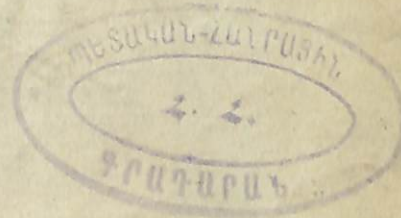
№ 19

ՅՈՎՀ. ԹՈՒՄԱՆԵԱՆ

ՔԷՖ ԱՆՈՂԻՆ

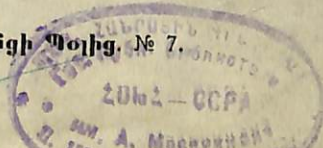
ՔԷՖ ՉԻ ՊԱԿՍԻԼ

Արեւելեան զրոյց

ՀԱՅԿԱՅԻՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՆ
ՀԱՆՐԱՅՐԵԼ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱԶԳԱՆ
ԵՐԵՎԱՆԻ ԱՌԱՋԻՆ ՏԱՐԵԶԱՐԱՆԻ
28 ՄԱՐԹԻ 1919 Ք.

Թ Ի Ֆ Լ Ի Ձ
Էլեբարաւոր՝ Եր. Ե. Աղանեանցի Պոլից. № 7.
1911

891.995 h. *Proterid*
p 89 P6p m2 nq pl
P6p ep m2 nq pl
176 21/XI 79

[illegible]

Քեֆ անողիւն

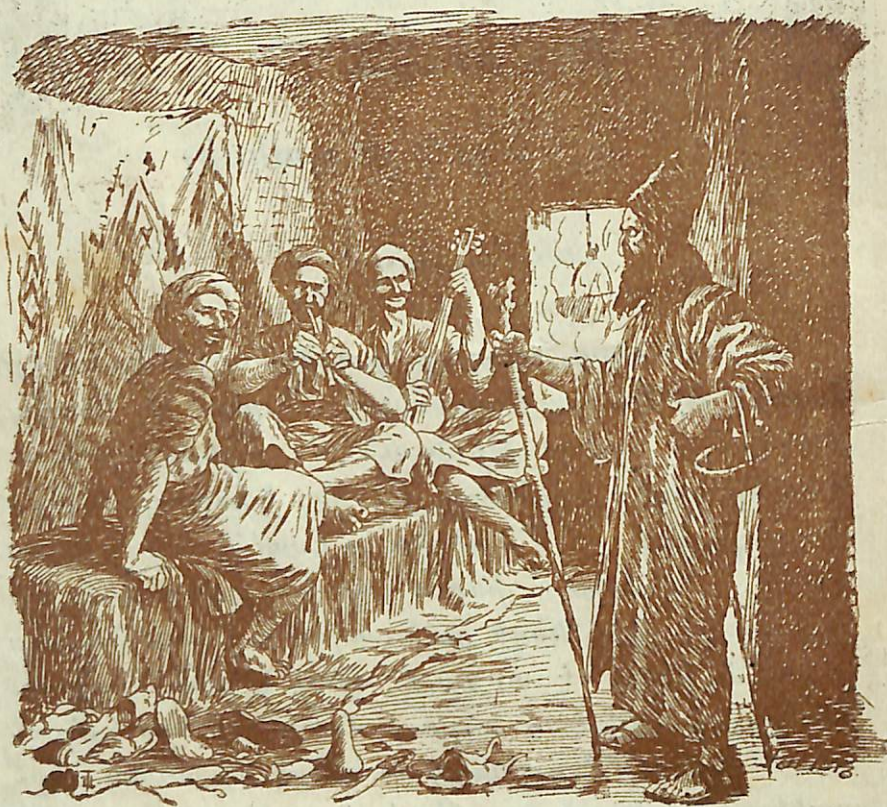
քե՛ք չի պակասիչ

Ժամանակով Բաղդադ քաղաքում նստում էր
Հարուն Ալ Ռաշիդ Թագաւորը։ Հարուն Ալ Ռաշիդ
Թագաւորը սովորութիւն ունէր՝ շորերը փոխած
ման էր գալիս իմանալու թէ ինչ է կատարւում իր
մայրաքաղաքում։ Մի գիշեր էլ էսպէս, դերւիշի շոր
մտած, անցնելիս է լինում մի խուլ փողոցով։ Մի
աղքատ տնակից երգի ու նւագածութեան ձայներ
է լսում։ Կանգ է առնում, միտք է անում միտք,
հետաքրքրւում է ու ներս է մտնում։ Ներս է մըտ-
նում տեսնում՝ դատարկ ու մերկ մի տնակ, կը-
րակի դէմը փռած կարպետի վրա նստոտած տան
տէրն ու երաժիշտները։ Աղքատ ընթրիքի շուրջը
բոլորած նւագում են, երգում ու զւարճանում։

— Խաղաղութիւն ձեզ, ո՛վ ուրախ մարդիկ, ողջու-

նում է դերւիշն ու խոնարհութիւն է անում տան տիրոջը:

—Բարով եկար, դերւիշ բարա, համեցէք, միասին ուտենք Աստծու տւած մի կտոր հացն ու միա-

սին ուրախանաք, խնդրում է տան տէրը: Դերւիշին էլ նստեցնում են իրանց հետ ու շարունակում են քէֆը:

Գիշերւայ մի ժամին տան տէրը երաժիշտներին վճարում է իրենց հասանելիքն ու ճամփու դրնում: Երբ երաժիշտները հեռանում են՝ դերւիշը տան տիրոջը հարցնում է.

—Անունդ ի՞նչ է, բարեկամ:

—Հասան:

—Ամօթ չըլինի հարցնելը, Հասան ախպէր, ի՞նչ արհեստի տէր ես դու, ի՞նչքան փող ես աշխատում, որ էսպէս քէֆով ես անց կացնում քո ժամանակը:

—Քէֆը շատ փողով չի լինում, դերւիշ բարա, պատասխանում է տան տէրը: Ամենաչնչին ապրուստն էլ կարող է մարդ ուրախ վայելել: Ես մի փինաչի եմ, չուստեր եմ կարկատում, օրը մի չընչին բան եմ վաստակում: Երեկոները բերում եմ մի մասը ապրուստի եմ տալիս, միւս մասն էլ էս երաժիշտներին, որ տեսար: Նստում ենք ուրախանում: Թէ քեզ նման մի ազնիւ հիւր էլ Աստուած հասցնում է—աւելի լաւ:

—Անպակաս լինի քո ուրախութիւնը, ո՞վ Հասան, բայց եթէ յանկարծ աշխատանքիդ էդ բարակ աղբիւրն էլ կտրի՝ ինչ պիտի անես:

—Ի՞նչու է կտրում, դերւիշ բարա:

—Օրինակ, թագաւոր է ու թագաւորի քմահաճոյք. յանկարծ հրաման արաւ, որ էլ փինաչութիւնը չըպիտի լինի:

—Է՛հ, թագաւորի դարդը կտրե՞լ է՝ ընկնի փինաչիների ետեւից... կամ ի՞նչ են արել նրան փինա-

չինքները: Երբ էդպէս բան կը պատահի, էն ժամանակ կը մտածենք. այժմ քնենք, դերւիշ բաբա: Աստուած ողորմած է. քէֆ անողին քէֆ չի պակսիլ: Աշխարհքի բան է, ինչպէս բռնես՝ էնպէս էլ կերթայ:

— Լաւ, Աստուած տայ որ էդպէս լինի, բարեմաղթում է դերւիշն ու քնում են:

Առաւօտը վաղ դերւիշը գնում է: Նրա գնալուց յետոյ մօլնետիկները լցւում են Բաղդադի փողոցներն ու հրապարակները՝ գոռալով յայտա-

րարում, թէ թագաւորի հրամանն է, փինաչիների խանութները փակ պիտի մնան. էս օրւանից էլ ոչ ոք իրաւունք չունի էդ արհեստով պարապելու: Զանցառուների գլուխները կը թռչեն:

Խեղճ Հասանի ձեռքից էլ բիզը խլում են, վզակոթին տալով դուրս անում իր նեղլիկ խանութից ու դուռը փակում:

Միւս գիշերը, դարձեալ դերւիշի շոր մտած, Հարուն Ալ Ռաշիդ թագաւորը գնում է քաղաքը շրջելու: Դարձեալ անցնում է էն փողոցով, ուր ապրում էր ուրախ Հասանը: Դարձեալ երգի ու երաժշտութեան ձայներ է լսում նրա տանից: Ներս է մըտնում:

— Օ՛, բարով, բարով, դերւիշ բաբա. համեցէք, նստիր քո տեղը:

— Նստում են, ուտում, խմում, ածում, երգում, ուրախանում մինչև կէս գիշեր:

Կէս գիշերին երաժիշտներն իրենց վարձն առնում են հեռանում: Մնում են տանտէրն ու հիւրը:

— Գիտե՞ս ինչ պատահեց, դերւիշ բաբա:

— Ի՞նչ պատահեց:

— Հէնց էն, ինչ որ դու դուշակեցիր երէկ իրիկուն: Էսօր թագաւորը հրաման հանեց—մեր արհեստն արգելեց...

— Ի՞նչ ես ասում, զարմանում է հիւրը: Հապա ճրտեղից փող գտար, որ էս գիշեր էլ քէֆ սարքեցիր:

— Մի կաւէ կուժ եմ գտել, հիմի էլ ջուր եմ ծախում: Օրական ինչ աշխատում եմ՝ մի մասը տալիս եմ ապրուստի, միւսը երաժիշտներին ու դարձեալ բէֆ եմ անում:

— Իսկ եթէ թագաւորը ջուր ծախելն էլ արգելի՝ էն ժամանակ ի՞նչ ես անելու:

— Ջուր ծախելով թագաւորին ինչ փաս ենք տալի, որ արգելի: Եւ ինչու էս օրւանից դարդ ա-

նեմ դրա համար: Երբոր կարգելի, էն ժամանակ կըմտածեմ: Մի վախե- նար, բարեկամ, երբէք չի պակսիլ մի կտոր հաց ու մի անկիւն, որ ես էնտեղ ուրախանամ:

— Անպակաս լինի ուրա- խութիւնը քո օջախից, ով Հասան, բարեմաղթում է դերւիշն ու հեռանում:

Առաւօտը վաղ ամ- բողջ Բաղդադը թնդում է մունետիկների ձէնից, թէ Հարուն Ալ Ռաշիդ թա- գաւորն էսպէս է հրամա- յում. ջուրը Աստըծուն է և էսօրւանից ոչոք իրա-

ւունք չունի փողով ծախելու: Պատուել բոլոր

ջրկիրների տիկերն ու ջարդել նրանց կժերը:

Աղքատ Հասանի կուժըն էլ ջարդում են ջրի ճամ- փին ու դատարկ ետ դրկում:

Միւս գիշեր թագաւորը կրկին դերւիշի շոր է հագնում ու գնում քաղաքը շրջելու: Կրկին մօտե- նում է ուրախ Հասանի տանը: Դարձեալ ուրախու- թեան ու երգի ձայներ: Ներս է մտնում:

— Ա՛, դերւիշ բաբա՛, համեցէք, համեցէք, նըս- տիր քո տեղը, բէֆ անենք. ցերեկը երկարացնենք, գիշերը կարճացնենք: Ուրախանանք, դերւիշ բաբա, աւելի լաւ է ուրախանալ, քան տրտմիլ:

— Իհարկէ, ուրախութիւնը աւելի լաւ է: Ամեն- քըս էլ մեռնելու ենք, ով կարող է թող ուրախա- նայ, բացականչում է դերւիշն ու նստում Հասա- նի կողքին:

Գիշերւայ մի ժամին երգիչներն իրենց վարձն առնում են ու հեռանում: Մնում են դերւիշն ու տան տէրը:

— Հասան ախպէր, էսօր ինչ լսեցի. ասում են թագաւորը արգելել է ջուր ծախելը, ճշմարիտ է արդեօք:

— Ինչպէս չէ, ինչպէս չէ, ամենքիս ջրիաման- ներն էլ ոչնչացրին: Ախպէր, դու կատարեալ մար- գարէ ես եղել. ինչ ասում ես՝ միւսօրը կատար-ւում է:

— Հապա ի՞նչ պէս է, որ դու դարձեալ բէֆ ես անում: Ո՛րտեղից ես գտել էս փողը:

— Երանի թէ մարդու պակասը փողը լինի: Փողի գտնելը հեշտ է, դերւիշ բաբա: Գնացի մի գոր-

ծատիրոջ մշակ մտայ. օրական մի բան է տալիս. բերում եմ մի մասը ապրուստիս եմ անում, միւսը երաժիշտներին եմ տալիս ու շարունակում եմ իմ քէֆը: Բանը մարդու սիրտն է, դերւիշ բաբա: — Ես իմ հո-

գին, արժէ, որ էդ սրտով թագաւո-

րի պալատականը լինէիր դու, բացականչեց դերւիշը: — Վահ, դերւիշ, քո ասածները կատարւում են ճշտութեամբ, հիմի որ էս խօսքդ էլ կատարւի:

— Ինչու չի կատարւիլ. աշխարհքում անկարելի բան չըկայ. պատասխանեց դերւիշն ու բաժանւեցին:

Առաւօտը վաղ տէրութեան պաշտօնեաները կտրեցին Հասանի աղքատ տնակի դուռը:

— Էստե՞ղ է կենում քէֆ սիրող Հասանը:

— Ես եմ, պատասխանեց զարմացած Հասանը:

— Թագաւորի հրամանով հետեիր մեզ:

Ուղիղ պալատը տարան Հասանին: Յայտնեցին, որ թագաւորը իրեն պալատականի պաշտօն է

աւել: Պալատականի զգեստ հագցրին, մի թուր էլ կապեցին մէջքը ու կանգնեցրին պալատի մուտքերից մէկի առջև: Ամբողջ օրը էն մուտքի առջև պարպ կանգնեց Հասանը: Իրիկունը որ մթնեց, դատարկ ճամբու դրին տուն, թէ գնա, առաւօտը ետ կըգաս քո տեղը կանգնելու:

Գիշերը դարձեալ գերվիշի շոր մտաւ Հարուն

Այ Ռաշիդ թագաւորն ու գնաց քաղաքը շրջելու:

Գնաց մօտեցաւ Հասանի տանը: Ականջ դրեց: Զարմանքով լսեց, որ դարձեալ հնչում են երգն ու երաժշտութիւնը: Հասանը քէֆ է անում դարձեալ: Ներս մտաւ:

— Դերւիշ, դերւիշ, բո տունը չըբանգւի, արի է. երէկայ խօսքդ էլ կատարեց, թագաւորն ինձ պալատում պաշտօն է տւել:

— Ի՞նչ ես ասում:

— Աստուած վկայ:

— Եւ երեւի շատ փող է տւել...

— Ձէ, ինչ փող, մի գոօշ չըտւին: Դատարկ տուն դրկեցին:

— Հապա ռրտեղից ես փող գտել, որ դարձեալ քէֆ ես անում:

— Նստիր, ասեմ որտեղից: Մի թուր են կապել մէջքս: Իրիկունը տուն գալիս մտածեցի թէ՛ հօ ես մարդ չեմ սպանելու: Տարայ պողպատի շեղբը (մէջը) ծախեցի, պողպատի փոխարէն փայտէ շինել տւի մէջը դրի՝ եկայ տուն: Եկայ պողպատի փողով քէֆ սարքեցի: Լաւ եմ արել չէ՞ դերւիշ. աւելի լաւ է ուրախութիւն ունենալ քան մարդ սպանելու սուր:

— Հա, հա, հա, ծիծաղեց դերւիշը: Լաւ անելը լաւ ես արել Հասան, բայց եթէ էգուց քեզ թագաւորը հրամայի՝ թէ կտրի էս յանցաւորի գլուխը, ի՞նչ ես անելու:

— Բերանդ բարի բաց արա, այ չարագուշակ դերւիշ, բարկացաւ Հասանը: Հակառակի նման ինչ էլ ասում ես, կատարում է. չե՞ս կարող մի լաւ բան ասել...

Ու շատ վշտացաւ Հասանը: Սիրտը երկիւղ ընկաւ, ամբողջ գիշերը չըկարողացաւքնի:

Իրաւ որ, միւս օրը թագաւորը կանչեց Հասանին ու ամբողջ արքունիքի առջև հանդիսաւոր հրամայեց, որ մի յանցաւորի գլուխը կտրի:

— Հանիր թուրդ ու կտրի էս յանցաւորի գլուխը:

— Ապրած կենաս մեծ թագաւոր, պատասխանեց սարսափած Հասանը, ես իմ օրում մարդու գլուխ չեմ կտրել, չեմ կարող: Փորձեա՞մարդիկ շատ կան քո պալատում, հրամայի մի ուրիշը կտրի...

— Ես քեզ եմ հրամայում, սաստեց թագաւորը՝

եթէ մի վայրկեան էլ ուշացրիր, գլուխդ կըթռչի. հանիր թուրըդ...

Էս խօսքի հետ թշուառ Հասանը մօտեցաւ յանցաւորին, ձեռքերը տարածեց ու աղաղակեց դէպի երկինք.

—Տէր Աստուած, արդարն ու մեղաւորը դու գիտես. եթէ էս մարդը մեղաւոր է, ինձ ուժ տուր,

որ մի զարկով թռցնեմ սրա գլուխը, իսկ եթէ արդար է, թող փայտ դառնայ իմ թուրը...

Ասաւ, դուրս քաշեց թուրը... փայտ: Հրաշքի վրա պալատականները մնացին ապշած: Էստեղ Հարուն Ալ Ռաշիդ թագաւորը փառփառ ծիծաղեց ու ամեն բան բաց արաւ, պատմեց իր պալատականների առջև: Շատ ծիծաղեցին պալատականները ու շատ գովեցին թէ ուրախութիւն սիրող Հասանին թէ թագաւորին: Ծիծաղեց մինչև անգամ էն դժբախտ յանցաւորը, որ չոքած վիզը մեկնած սպասում էր թրի զարկին: Թագաւորը բաշխեց յանցաւորին իր կեանքը. իսկ Հասանին դառնալով հռչակեց նրան իր սիրելի մարդը ամբողջ տէրութեան մէջ ու լաւ պաշտօն տւեց, որ միշտ աշխատի ու անպակաս ուրախ ապրի, ուրիշներին էլ սովորցնի ուրախ ապրել աշխարհբուն:

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0396960

9248